

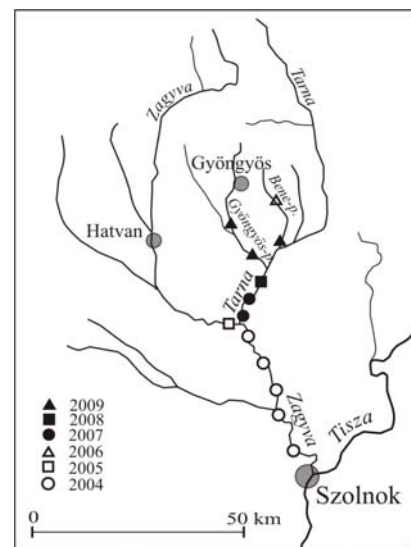
A FOLYAMI GÉB (*NEOGOBIOUS FLUVIATILIS*) TERJEDÉSE A ZAGYVA VÍZRENDSZERÉBEN

Nincs pontos adatunk arról, hogy a Tiszában délről észak felé nyomuló folyami géb mikor jelent meg a Zagyvában, az azonban tény, hogy a folyó Jásztelekig terjedő, mintegy 50 kilométeres alsó szakaszán 2004-ben már jelen volt. A következő évben mindössze 6 kilométert haladt fölfelé, így csupán a közeli Jászberényig jutott, ám 2006-ban már a zagyvabeli lelőhelytől 30 kilométerrel följebb, a Tarnába torkolló Bene-patak Ludas fölötti szakaszáról került elő.

Folyami géb a Gyöngyös-patak viszneki szakaszáról
(Szepesi Zsolt felvétele)

Lehetséges, hogy ezt a jelentős távolságot is a saját erejéből küzdötte le néhány nekilódult példány, de nem zárható ki az emberi közreműködés sem (pl. véletlen behurcolás a közelben lévő Markazi-tározóba). A humán hatás mellett szól, hogy terjedése a Tarna vízrendszerében ugyanúgy alulról fölfelé haladva folytatódott, mintha a Ludas fölötti állomány ott se lett volna. Így 2007-ben a Tarnának csak a legalsó 5 kilométeres szakaszán észleltük, majd 2008-ban további 7 kilométerrel följebb, Tarnaörsnél mutattuk ki. A Bene-patak torkolati (nagyfügedi) részén 2009-ben került elő, e fölött Ludasig hiába kerestük, pedig utóbbi helyen az állomány időközben főlzaporodott. Ugyanakkor a Gyöngyös-pataknak nemcsak a Tarnától 4 kilométerre eső viszneki, hanem a 15 kilométerre lévő vámosgyörki szakaszán is megjelent.

Meg kell azonban jegyeznünk, hogy a terjedés folyamata emberi közreműködés nélkül is elképzelhető. Nem kizárt ugyanis, hogy a halaknak egy „vállalkozó szellemű” kis csapata

A Zagyva hosszirányú átjárhatóságát akadályozó keresztgát Jászberénynél (Harka Ákos felvétele)

mutatja – komoly akadály a hosszirányú átjárhatóság útjában. Létezik ugyan a folyónak egy mellékága, a Városi-Zagyva, amelyen át elvileg megkerülhető lenne a gát, de a gyakorlatban ez sem funkcionál, mert benne szennyvízdugó akadályozza a halak felúszását. Hiába jelent meg az alsó szakaszán 2007-ben a folyami géb, följebb jutni nem tudott, napjainkra pedig a fokozottabb szennyezettség miatt már el is tűnt belőle. Az ilyen akadályok ideig-óráig visszatartják az invazív fajokat, s ezzel olyan látszatot kelthetnek, mintha hasznosak lennének, összességében azonban negatív hatást gyakorolnak a folyó élővilágra, mert akadályozzák a vízi élőlények szabad vándorlását, ami pedig számos fajnál előfeltétele a sikeres szaporodásnak.

Szepesi Zsolt, Harka Ákos

KÜSZDOMOLYKÓK (*ALBURNUS ALBURNUS* x *SQUALIUS CEPHALUS*) A HEVES MEGYEI GYÖNGYÖS-PATAKBAN, A ZAGYVÁBAN, A SAJÓ ÉS A HERNÁD MENTÉN

A Halászat 2009. évi 2. számában bemutatott, küsz anyától és domolykó apától származó küszdomolykó első hazai bizonyító példányai a Tarnából származtak, ezért nem meglepő, hogy a Tarnába torkolló Gyöngyös-patakban is megtalálható.

Az sem meglepő, hogy 2009. május 1-jén egyszerre 8 másodnyaras példány került elő a

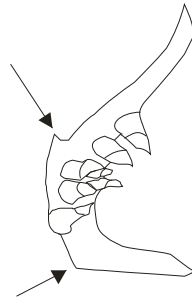
A Heves megyei Gyöngyös-patak Vámosgyörk határában (Harka Ákos felvétele)

előresietve, akár több tíz kilométerrel följebb foglal magának alkalmas élőhelyet, míg az állomány zöme hátramarad, és csak később, a populációs nyomás által kényszerítve, évente néhány kilométert megtéve, lassabban halad az előörs” nyomában.

Különösnek tűnhet, hogy amíg az utóbbi négy év során a folyami géb jelentős teret hódított a Tarnában és mellékpatakjaiban, a Zagyvában nem tudott följebb jutni. Ennek magyarázata a jászberényi keresztgát lehet, amely – mint fényképünk is

patak Vámosgyörk melletti szakaszán, hiszen egyetlen pár összeívása is igen sok utódot eredményezhet. Mindenesetre a fogott példányok újabb adatokkal gazdagították a fajhibridre vonatkozó eddigi ismereteinket.

A hátúszó osztott sugarainak a száma, amely az eddig vizsgált 4 példánynál – a szülőfajokéval egyezően – stabilan 8 volt, most egy esetben 9-nek mutatkozott. Ugyanennél a példánynál az anális úszó elágazó sugarainak a száma is szokatlanul nagy volt (17), míg a többiekénél 11 és 13 között változott (utóbbiak átlaga: 11,6). Az oldalvonal pikkelyeinek a száma kevésbé variált: 45 és 47 között változott, az átlag 46.

A garatsont alakja a két szülőfaj közötti átmenetet mutatta, és bár zömöksége inkább a domolykóéhoz tette hasonlatossá, az ívén megfigyelhető két töréspont (az ábrán nyilak jelölik) a küszre jellemző. A fogképlet 5,2–2,5 és 5,2–1,5 volt, a nagyobb fogak rágófelületének a széle – ugyancsak a küszéhez hasonlóan – enyhén csipkézett.

*Egyre több vizünkből kerül elő a küszdomolykó
(Harka Ákos felvétele)*

2009 májusát követően a Zagyvában (Szentlőrinc-káta, 2009. augusztus 6., 2 példány) és a Hernádba torkolló Bélys-patakban is megtaláltuk a küszdomolykót (Méra, 2009. június 13., 1 példány), a Tarnából pedig a Tarnaméra és Kápolna közti 15 folyamkilométeres szakasz 11 mintavételi helye közül 5 esetben került elő, összesen 7 példány. Korábban (2005. június 21.) a Sajóba ömlő Hejő–Szarda-övcatorna torkolatában is fogtuk, tehát a hibrid lényegesen gyakoribb és elterjedtebb vizeinkben, mint ahogyan korábban gondoltuk.

Harka Ákos, Szepesi Zsolt

Híreink 2009-3

A III. MAGYAR HALTANI KONFERENCIA

A Magyar Haltani Társaság immár harmadik alkalommal szervezett országos tanácskozást a természetes vizek haltani kutatói és az eredményeik iránt érdeklődő közönség számára. A szeptember 11-12-én tartott konferenciát – az előzőekhez hasonlóan – most is a Debreceni Egyetem Mezőgazdaságtudományi Karának Természetvédelmi Állattani és Vadgazdálkodási Tanszéke rendezte, amelynek vezetője, dr. Juhász Lajos egyben a társaság alelnöke is.

A konferencia egyik előadása (Jakab Tibor felvétele)

A kétnapos rendezvényen 20 előadás hangzott el, egyebek közt a Fertő, a Kis-Balaton és a Mura, illetve az ország keleti feléről a Tisza, a Bodrog és a Hernád víz-rendszerének a halairól. Mellettük számos kisebb vízfolyás és csatorna vizsgálatáról is beszámoltak a kutatók, köztük a 2000. évi nagybányai cianidszennyezés kapcsán elhíresült Zazár folyó ma is szomorú állapotáról. Ökológiai, populációdinamikai, természetvédelmi és szaporodásbiológiai témák is szerepeltek a rendezvény programjában, de mellettük – egy gyakorló bírótól – az orvhalászat és orvhorgászat büntetőjogi megítéléséről is tájékoztatást kaptak a jelenlévők. Az előadásokat minden esetben megbeszélés követte, így a konferencia hasznos eszmecserékre, a tapasztalatok átadására is lehetőséget adott.

A konferencia anyagát – dolgozatok formájában – a társaság időszaki kiadványa, a Pisces Hungarici még ez évben elérhetővé fogja tenni azok számára is, akiknek nem állt módjában részt venni a tanácskozáson. A kötet iránt az mhtt@freemail.hu e-mail címen lehet érdeklődni.

KARIKAKESZEG (*BLICCA BJOERKNA*) ÉRDEKES HÁTÚSZÓ-ABERRÁCIÓJA

Molnár Sándor 2008. február 14-én a Tisza-tó északi részén, a Poroszló közigazgatási határához tartozó Tisza főmedrében, a Kis-Tisza kiágazásánál (429,8 fkm) egy furcsa kinézetű halat fogott. Gál Lajos (HNPI) munkatársamat kértem meg, hogy hozza el, és készítsen róla néhány fényképfelvételt. A délutáni órákban került hozzám a szokatlan kinézetű hal, melyet megvizsgálva karikakeszegnek (*Blicca bjoerkna*) határoztam. Az adult egyed különleges megjelenését az okozta, hogy hátúszójának a növekedése valamilyen zavar következtében nem állt le idejében, hanem a fotón látható módon tovább folytatódott. Érdekes, hogy látványos mivolta ellenére nem keltette fel a ragadozók érdeklődését és valószínűsíthető, hogy az úszásban sem zavarhatta, ha ilyen testméretet tudott elérni.

*Rendellenes hátúszójú karikakeszeg
(Sallai Zoltán felvétele)*

Sallai Zoltán

AMURGÉB (*PERCCOTTUS GLENII*) A ZAGYVÁBAN

Az egyik internetes horgászforum adta hírül 2008-ban, hogy a Zagyvában egy új gébfaj jelent meg. Mivel a folyóból eddig csak a folyami géb és a tarka géb volt ismert, a hír felkeltette érdeklődésünket, s habár már novemberben jártunk, az enyhe időjárást kihasználva az új hal nyomába eredtünk.

Kereséséhez 2008. november 5-én Újszásznál kezdtünk hozzá. Hat milliméteres szembőségű kétközhálónkkal előbb a Tápió torkolati szakaszát szűrtük meg, majd a Zagyvát a Tápió torkolata közelében. Mintavételünk szerencsésen sikerült, ha nem is a várt eredményt hozta. Mindkét helyről előkerült 1-1 példánya az új halnak, amely azonban nem a hasukon tapadókorongot viselő igazi gébfélék képviselője volt. A Zagyva új hala az alvógébfélék családjába tartozó amurgéb, amely 1997 óta ismert vizeinkben.

Az amurgéb első hazai példányai a Tiszából kerültek elő, így kézenfekvő a következtetés, hogy onnan úszott fel a Zagyvába. Ennek azonban ellentmond, hogy a Felső-Tápióban (a Tápió Zagyvába ömlésétől fölfelé 32 folyamkilométer távolságra) már akkor stabil állománya élt, amikor a Zagyvában még híre sem volt. Az első példányt Kovács Norbert 2003. április 18-án észlelte Tápióbicskénél. A következő évben magunk is fogtunk itt 1 példányt (2004. május 9.), majd 2005. október 11-én ismét Kovács Norbert gyűjtött 3 példányt, 2006. április 11-én pedig Tóth Balázs 1 példányt.

Az előzmények tehát azt valószínűsítik, hogy a faj nem a Tiszából került a Zagyvába, hanem a Felső-Tápióból, ahová valamelyik Tiszával kapcsolatban álló tógazdaság halszállítmányával kerülhetett. Erre vallanak azok a Felső-Tisza és Bodrog vidékén szerzett tapasztalatok is, amelyek azt mutatják, hogy az amurgéb a folyókon lefelé gyors ütemben halad, míg fölfelé csak lassan terjed. Ha halunk valóban a Tápióból került a Zagyvába, a következő évek módot adhatnak rá, hogy az eddigieknél pontosabban regisztrálhassuk a fölfelé és lefelé terjedés ütemében mutatkozó különbséget.

Terjed az amurgéb (Harka Ákos felvétele)

Szepesi Zsolt, Harka Ákos

MAGYAR BUCÓK (*ZINGEL ZINGEL*) A KISKÖREI DUZZASZTÓ ALVÍZÉN

A 2000. évi cianidszennyezés súlyos veszteségeket okozott a magyar bucó közép-tiszai populációiban. A mérgezés hosszú évekre visszavetette az állományt, csak elvétve került elő egy-egy példány. Napjainkra azonban örömteli gyarodás következett be, amit jól mutat, hogy 2008. november 19-én a kiskörei duzzasztó alvizén több példány is fennakadt Kiss Sándor gilisztával csalizott horgán. Egy héttel később, november 26-án magam is tanúja voltam jó étvágyuknak, ugyanis apró bodorkával csalizott horgomra előbb egy 25, majd egy 29 centiméteres magyar bucó akadt. A fokozottan védett halaknak természetesen valamennyi példánya visszakerült a Tiszába.

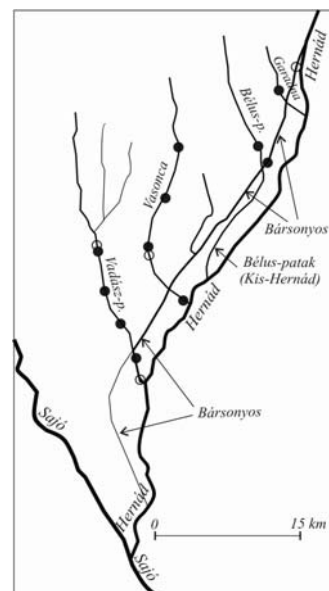
Fev szén maévar bucó (L.enovel Zoltán felvétele)

Lengyel Zoltán

A PETÉNYI-MÁRNA (*BARBUS PELOPONNESIUS PETENYI*) ÉLŐHELYI IGÉNYEI

A fokozottan védett, 100 ezer forint eszmei értékű Petényi-márna élőhelyeként Herman Ottó és Vásárhelyi István még csupán a sebes, hideg, kavicsos fenekű vizeket írta le. Petru Banarescu szerint Romániában annyira jellemző hala a folyók pérzónájának, hogy indokoltnak tartotta átnevezni azt pér és Petényi-márna zónára („zona lipanului si moioagei”). Ugyanakkor a korábbiaknál tágabb határok közt jelölte ki a faj élőhelyét, megállapítva, hogy az – a folyók pisztrángzónájától lefelé haladva – a pér- és paduczónán át, egészen a márnazónáig terjed.

Pintér Károly Magyarország halai címmel 1989-ben kiadott könyve megállapítja, hogy a hazai állomány zöme az Északi-középhegység patakjaiban él. Harka Ákos 1997-ben megjelent Halaink című könyve ezzel összhangban megerősíti, hogy kisebb vizeink közül a hegyi patakokban gyakoribb, de élőhelyei között már az alföldre futó hegylábi vízfolyásokat is megemlíti.

A Vasonca patak Kázmárk alatti, növényekkel benőtt szakaszán stabil állománya él a Petényi-márnának (Harka Ákos felvételei)

A Hernád jobb parti mellékvízfolyásain 2008–2009-ben folytatott faunisztikai vizsgálatunk során a Petényi-márnának több új élőhelyére találtunk. Ezeket a térképvázlaton fekete körök jelzik, megkülönböztetésül a már korábról ismert, üres karikákkal ábrázolt észlelésektől.

Új élőhelyeink tovább bővítették a faj környezeti igényeire vonatkozó ismereteinket, ugyanis bebizonyosodott, hogy e nagy természeti értékelt képviselő bennszülött halunknak a dombvidéki patakok kisebb esésű, lassabb, növényzettel benőtt, síkvidéki szakaszain is élnek stabil, öfenntartó állományai.

Harka Ákos, Szepesi Zsolt

Híreink 2009-2

PISCES HUNGARICI II

A Magyar Haltani Társaság időszakos kiadványa a Pisces Hungarici nevet viseli. A cím első szava a halak rendszertani neve, a második a magyar vonatkozást jelzi, így hazai és külföldi szakemberek számára egyaránt érthetően körvonalazza a tárgyalt témakört. A kötetek tartalma túlnyomórészt azokból az előadásokból áll össze, amelyek az első alkalommal 2005-ben tartott, majd két évente megrendezésre kerülő magyar haltani konferenciákon hangzottak, illetve hangzanak el. Periodikánk első kötete még a Debreceni Egyetem ATC folyóiratának, az Agrártudományi Közleményeknek a különszámaként jelent meg, a második azonban már önálló kiadásban látott napvilágot. Ez utóbbi a következő dolgozatokat közli:

- NAGY Sándor Alex, STÜNDL László: Halfaunánk jelene, jövője és hasznosításának lehetőségei
- ARDELEAN Gavril, WILHELM Ákos Sándor, WILHELM Sándor: Az Ér (Ier) folyó halállományának ökológiai és természetvédelmi értékelése
- JUHÁSZ Lajos, KOŠČO Ján: A Bódva mellékpartjainak halfaunája, és a halközösség természeti értékei
- SIPOS Sándor, MILJANOVIĆ Branko, GRUJIĆ Draško: A háromtűskés pikó (*Gasterosteus aculeatus* L., 1758, fam. Gasterosteidae) első előfordulása a Vajdaságban
- TELCEAN Ilie, CUPŞA Diana: Az élőhelyi környezet hatása a halfauna összetételére a Körösök alsó régiójában
- GYÖRE Károly: A mosonmagyaróvári duzzasztó hatása a Mosoni-Duna halközösségének elterjedési mintázatára
- HARKA Ákos, SZEPESI Zsolt, HALASI-KOVÁCS Béla: A vízminőség javulásának hatása a Sajó magyar szakaszának halfaunájára
- KESERŰ Balázs: A halászatról és horgászatról szóló 1997. évi XLI. törvény polgári és büntetőjogi attitűdjei
- MÜLLER Tamás, CSORBAI Balázs, URBÁNYI Béla: A széles kárász – *Carassius carassius* (L.) szaporítása és nevelése a természetesvízi állományok fenntartása és megerősítése érdekében
- TÓTH Balázs, SEVCSIK András, ERŐS Tibor: NATURA 2000-es halfajok előfordulása a Duna hazai szakaszán
- UGRAI Zoltán, GYÖRE Károly: A Ráckevei-Duna-ág halközösségének felmérése
- SÁLY Péter, ERŐS Tibor, TAKÁCS Péter, BERCZKI Csaba, BÍRÓ Péter: Halegyüttesek szerkezetének változásai a Balaton három északi oldali befolyóvizében
- SZEPESI Zsolt, HARKA Ákos: Egy mesterséges kisvízfolyás, a mátraaljai Cseh-árok halfaunájának jellegzetességei, és az *Alburnoides bipunctatus* (Bloch, 1782) helyi populációjának vizsgálata
- HARKA Ákos, CSIPKÉS Roland: A sujtásos kűsz – *Alburnoides bipunctatus* (Bloch, 1782) – ivási ideje és növekedése a Sajó folyóban
- DEMÉNY Ferenc, KERESZTESSY Katalin: A nagykörűi Anyita-tó 2006. évi lehalászásának halfaunisztikai és tájgazdálkodási értékelése
- HARKA Ákos, ANTAL László: A tarka géb – *Proterorhinus marmoratus* (Pallas, 1814) – ivási idejének változása és az egynyaras korosztály méretviszonyai a Tisza-tóban
- SIPOS Sándor, KOSTOV Vasil, MILJANOVIĆ Branko: A *Barbatula bureschi* Drensky, 1928, (fam. Balitoridae) első előfordulása Szerbiában
- BERCZKI Csaba, TAKÁCS Péter: Bükkaljai kisvízfolyások karakterfajainak morfológiai jellemzése
- HARKA Ákos, NAGY Lajos: A Cuhai-Bakony-ér halai

A kötet kereskedelmi forgalomban nem kapható, de tájékozódni lehet felőle a Magyar Haltani Társaságnál: mhtt@freemail.hu címen.

LEÁNYKONCÉROK (*RUTILUS PIGUS VIRGO*) A DUNA PAKSI SZAKASZÁN

A Duna Paksnál (Györe Károly felvétele)

Erős és munkatársai 2007-ben pl. a Duna Gönyü és Budapest közötti szakaszán 71 mintavételi hely közül 25-nél észlelték a jelenlétét. A Duna Budapest alatti szakaszán is több helyről előkerült már, és a nagyobb példányok sem ritkák. Legutóbb 2008. 08. 29-én Paksnál (1547-1531 fkm) sikerült fognunk 2 olyan leánykoncért, amely meghaladta a 2 kilogrammot, sőt egyikük a 3 kilóhoz közelített. A melléte előkerült érdekesebb fajok: 1 db dunai ingola, 2 db szilvaorrú keszeg, 1 db garda, 8 db magyar bucó.

Néhány évtizeddel korábban csak elvétve hallhattunk a bodorkához hasonló, de annál nagyobbra növe leánykoncér hazai fogásáról. Igaz, nem is foglalkozott senki e ritkának tartott halunk lelőhelyeinek feltérképezésével. Amióta azonban a Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer, a Natura 2000 és más programok keretében alaposabban vizsgáljuk vizeinket, gyakrabban kerülnek elő a faj egyedei.

Mintavétel (Györene Cseres Ildikó felvétele)

Györe Károly

A SAJÓ ÉS A HERNÁD MENTÉN IS TERJED A FEKETE TÖRPEHARCOSA (*AMEIURUS MELAS*)

A fekete törpeharcsa igazi élőhelyét a növényekkel gazdagon benőtt, sekély állóvizek és a lassú, alföldi folyószakaszok adják, de jó alkalmazkodóképessége révén a gyorsabb folyóvizek sem jelentenek akadályt terjedése előtt. A Sajóból 2005. október 13-án sikerült kimutatni, amikor Nagycsécen egy hullámtéri kiöntés vizsgálatakor 6 példánya került elő. Két évvel később, 2007. szeptember 14-én a 84 folyamkilométerrel följebb eső Sajóvelezd mellett egy hullámtéri kubikgödörben nagy létszámú populációját észleltük (37 példányt fogtunk). Ez utóbbi lelőhelytől a szlovák határ már alig néhány kilométer, ezért joggal feltételezhető, hogy a fekete törpeharcsa napjainkban már a Sajó szlovák szakaszán terjed. A Bódva vizével táplált Kis-Sajóból Arnótnál 2006-ban, Felsőzsolcánál 2007-ben fogtuk. A Hernád mentén 2008. augusztus 14-én észleltük először, amikor Ócsánál, a Vadász-patak torkolati részén 2 példánya került a hálónkba.

Fekete törpeharcsa (Harka Ákos felvétele)

Harka Ákos, Szepesi Zsolt

HÍREINK 2009-1 HALTANI KONFERENCIA

A Magyar Haltani Társaság 2009. szeptember 11-12-én rendezi meg a III. Magyar Haltani Konferenciát, amelyen a Kárpát-medence természetes vizeinek kutatói számolnak be újabb vizsgálati eredményeikről. A rendezvény házigazdája a Debreceni Egyetem Agrártudományi Centrumának a Természetvédelmi Állattani és Vadgazdálkodási Tanszéke (Debrecen, Böszörményi út 138.).

Előadásokat elsősorban a következő témakörökből várunk: természetes vizeink halfaunisztikai vizsgálata, a környezeti tényezők halközösségekre gyakorolt hatásai, populációdinamikai vizsgálatok, taxonómiai és nevezéktani, valamint természet- és környezetvédelmi problémák. Előadónak 2009. augusztus 1-ig lehet jelentkezni, a tervezett előadás magyar nyelvű, mintegy 20-30 soros kivonatának e-mailben történő egyidejű megküldésével. A konferencia regisztrációs díja 6000 Ft, jelentkezési lap a Magyar Haltani Társaságtól igényelhető. Címünk: mhtt@freemail.hu.

NÉMET BUCÓ (*ZINGEL STREBER*) A KÖZÉP-TISZÁBÓL

Az erős áramlású vizeket kedvelő, nálunk fokozottan védett német bucó 60-70 éve még közönséges fajnak számított a Tisza teljes hazai szakaszán. A tiszalöki, majd később a kiskörei és a törökbecsei (Novi Becej) duzzasztómű üzembe helyezése azonban annyira lelassította a folyót, hogy Tokajtól lefelé már szinte rendkívüli ritkasággá vált.

A köteleki német bucó (Stündl L. felvétele)

Ezért érdemes figyelni, hogy 2007. július 21-én a Szolnoktól északkeletre mintegy 25 km távolságra fekvő Kőteleknél horgászó Pancza Ákos horgára egy szép kis német bucó akadt. A 100 ezer forint eszmei értékű ritkaságot, amely a Tisza 376-os folyamkilométere közelében került elő, mobiltelefonnal sikerült megörökíteni. A horog nem okozott rajta jelentős sérülést, ezért bízunk benne, hogy a fotózást követően visszaengedett hal zavartalanul folytatta életét.

Stündl László

ÚJABB VASKOS CSABAK (*LEUCISCUS SOUFFIA AGASSIZI*) A FELSŐ-TISZÁBÓL

A vaskos csabak igen ritka halunk, amely csak alkalmanként sodródik le a határon túli területekről a hazai Felső-Tiszára. Az a példány, amelyről most hírt adunk, 2008. augusztus 18-án a tiszamogyorósi pontonhíd felett került kézre, a Tisza főmedrében. A helyszín EOV koordinátái: X: 334716; Y: 886946.

A folyónak ezen a részén a part és a meder rézsűje kőszórásos volt, a jellemző vízmélység 2 méter körül alakult. Mivel a mintavételre egy július végi áradás után került sor, feltételezhető, hogy a mindössze 8 centiméteres apró halat az erősen áramló víz hozta magával. A mintavételt, amelyben Antal László volt segítségemre, a KvVM megbízásából, a NATURA 2000 projekt keretében végeztük. A mintavétel eszköze aggregátorral üzemelő 7 kilowattos elektromos mintavevő eszköz volt. A kifogott egyedről bizonyító fényképfelvétel készült.

*A Tiszamogyorósnál fogott vaskos csabak
(Halasi-Kovács B. felvétele)*

Halasi-Kovács Béla

JELÖLT SZÉLES KÁRÁSZOK (*CARASSIUS CARASSIUS*) A BALATONBAN

A hajdan országszerte gyakori, vizeinkben őshonos széles kárász az utóbbi évtizedek során rendkívül megfogyatkozott kontinensünkön. Néhány szomszédos országban védetté nyilvánították, ez azonban nem jelentett igazi megoldást, mert visszaszorulását nem a túlzott halászat idézte elő. Intézetünk, a Szent István Egyetem halgazdálkodási tanszéke már több éve foglalkozik e problémával, s a degradált élőhelyek rehabilitációjában, a faj mesterséges

Turcsányi Béla, Müller Tamás és Specziár András haljelölés közben (Demény F. felvétele)

szaporításában, illetve az alkalmas élőhelyek betelepítésében látja a negatív tendencia megfordításának esélyét. A tanszék munkaközösségének a Baross Pályázat (OMFB-BAROSS-4-2005-0037), a Nemzeti Kutatási és Fejlesztési Program (NKFP-4/006/2004.), a Pázmány Péter program (RET-12/2005) és az MTA Bolyai János Kutatói Ösztöndíj pénzügyi támogatásával sikerült napjainkra kidolgoznia a faj mesterséges szaporításának és az ivadék felnevelésének megfelelő hatékonyságú módszereit.

Ezek eredményeként néhány kisebb tavunkat már mesterségesen szaporított állománnyal népesítettük be (Bátonyterenye-Maconka, Isaszeg, Rétimajor, Siófok, Kaposvár, Rákospalota). Legutóbbi akciónkkal a Balatont céloztuk meg: 2008. november 5-én Specziár András (MTA BLKI), Turcsányi Béla (Balatoni Halászati Zrt.), Demény Ferenc és Urbányi Béla (SZIE) közreműködésével 500 db jelölt, 20 dkg átlagsúlyú ivarérett egyedeket helyeztünk ki az Eger-vízbe és a Lesence patakba, illetve a balatonedericsi strand nádasába. Akciónkat az évek óta folyó balatoni haljelölésekhez kapcsolódóan, a már meglévő adatbegyűjtési rendszerre alapozva hajtottuk végre. Reményeink szerint a befolyóvizekbe telepített anyahalak a számukra kedvező élőhelyen már az idén szaporodni fognak, és leúszó ivadékaik lassan ismét benépesítik a parti nádasokat.

Az anyahalak növekedéséről és vándorlási sajátosságairól is szeretnénk képet kapni, ezért arra kérjük a balatoni horgászokat és halászokat, hogy ha jelölt halat fognak, a hátúszó alatti ún. spagettijelnek a számát, a hal testhosszát és testtömegét (lehetőleg a halpéldány fényképével együtt) juttassák el a Balatoni Limnológiai Kutatóintézet

Spagettijellel ellátott széles kárász (Turcsányi B. felvétele)

(8237 Tihany, Pf. 35.) vagy a Balatoni Halászati Zrt. (8600 Siófok, Horgony u. 1.) címére. Az észleléseket elektronikus úton is be lehet jelenteni a haljel@t-online.hu címen.

Müller Tamás